

POSTANOWIENIE

18 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 18 sierpnia 2023 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi K.N.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w Krakowie
z 18 września 2019 r., II Ca 567/19,
wydanego w sprawie z powództwa A.B.
przeciwko R.N. i K.N.
o zapłatę,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 4 grudnia 2018 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa- Nowej Huty w Krakowie w sprawie o zapłatę umorzył postępowanie przeciwko pozwanemu R.N. w części dotyczącej kwoty 2.000 zł (punkt I); w pozostałej części oddalił powództwo przeciwko temu pozwanemu (punkt II); odstąpił od obciążenia powódki kosztami procesu na rzecz tego pozwanego (punkt III); uchylił częściowy wyrok zaoczny z 7 sierpnia 2013 r. (punkt IV); zasądził od pozwanej K. N. na rzecz powódki A. B. 7.306 zł wraz odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 4.050 zł od 20 czerwca 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od tej kwoty od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, a także z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwot 3.256 zł od 5 września 2018 r. do dnia zapłaty (punkt V); umorzył postępowanie przeciwko K. N. co do kwoty 2.000 zł (punkt VI); w pozostałej części powództwo przeciwko tej pozwanej oddalił (punkt VII); zasądził

od pozwanej na rzecz powódki 1.476 zł, w tym 23% VAT, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa pełnomocnika z urzędu, które nie zostały opłacone (punkt VIII) oraz nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie 366 zł tytułem opłaty od pozwu, od której uiszczenia powódka była zwolniona.

Wyrokiem z 18 września 2019 r. Sąd Okręgowy w Krakowie zmienił powyższy wyrok w punkcie V. w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powódki 4.050 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 20 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty; w punkcie VIII w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powódki 811,80 zł brutto tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu; dodał punkt IX. o treści: „przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie na rzecz adwokata A. P. kwotę 664,20 zł (sześćset sześćdziesiąt cztery złote dwadzieścia groszy) brutto tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu powódce;”; punkt X. o treści: „zasądza od powódki na rzecz pozwanej K. N. kwotę 547,65 zł (pięćset czterdzieści siedem złotych sześćdziesiąt pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania;”; dotychczasowemu punktowi IX. nadał oznaczenie XI, a kwotę „366 zł (trzysta sześćdziesiąt sześć złotych)” zastąpił kwotą „111,65 zł (sto jedenaście złotych sześćdziesiąt pięć groszy)” (punkt 1). W pozostałej części oddalił apelację pozwanej (punkt 2); zasądził od pozwanej na rzecz powódki 495 zł tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce w postępowaniu apelacyjnym przez adwokata z urzędu (punkt 3); przyznał mu od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym w wysokości 332,10 zł brutto (punkt 4) oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanej 405 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego (punkt 5). Ponadto rozstrzygnął o zażaleniu pozwanego i związanych z tym kosztach (punkt 6,7,8).

Pozwana wystąpiła ze skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 18 września 2019 r. Zarzuciła, że wyrok jest niezgodny z art. 1034 § 1 w związku z art. 366 § 1 k.c. oraz art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. Wniosła o stwierdzenie, że wyrok jest niezgodny z prawem i uprawdopodobniając wyrządzenie szkody wskazała, że „pozwana znajduje się

w trudnej sytuacji materialnej i kwota 4.050 zł wraz z odsetkami stanowi dla niej duże obciążenie finansowe. Jednocześnie, nie sposób uznać, że należność określona w zaskarżonym wyroku stanowi szkodę w majątku pozwanej, ponieważ pozwana jest nie tylko zobowiązana do naturalnego uszczuplenia swojego majątku poprzez zapłatę kwoty 4.050 zł ale także narastających odsetek w sprawie oraz kosztów postępowania sądowego”. Zdaniem skarżącej zgodnie z art. 424⁵ § 1 k.p.c. nie tylko uprawdopodobniła, ale także wykazała wyrządzenie szkody związaną z potrzebą zapłaty należności na rzecz powódki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c. można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Z przesłankami tymi skorelowany jest art. 424⁵ § 1 k.p.c., który zalicza do konstrukcyjnych elementów skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku: oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w całości lub w części (pkt 1), przytoczenie podstaw skargi oraz ich uzasadnienie (pkt 2), wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny (pkt 3), uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy (pkt 4), wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe (pkt 5) oraz wniosek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem (pkt 6). Ze względu na nadzwyczajny charakter tego środka prawnego oraz jego funkcję, wszystkie wymagania konstrukcyjne wymienione w art. 424⁵ § 1 k.p.c. muszą być przytoczone odrębnie i samodzielnie, niezależnie od innych, wobec czego skarga niespełniająca któregokolwiek z nich dotknięta jest tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych (art. 424⁸ § 1 k.p.c.), co skutkuje jej odrzuceniem.

Z petitum skargi pozwanej wynika, że szkodę utożsamia ona z przegraniem procesu, w wyniku którego zasądzona została od niej na rzecz powódki oznaczona kwota pieniężna. Jednakże zgodnie z poglądem ustalonym w

orzecznictwie uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody przez wydanie wyroku polega na złożeniu przez skarżącego oświadczenia, że szkoda wystąpiła - ze wskazaniem jej rodzaju i rozmiaru - oraz uwiarygodnienie tego oświadczenia przez powołanie i przedstawienie dowodów. Niezbędne jest przy tym przeprowadzenie przekonywającego wyводу wskazującego czas powstania szkody oraz związek przyczynowy między nią a wydaniem zaskarżonego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006, Nr 1, poz. 1631; z 27 kwietnia 2021 r., III CNP 13/20, niepubl.). Stosownie do utrwalonego stanowiska Sądu Najwyższego szkoda, która jest przesłanką dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.), musi być spowodowana przez wydanie orzeczenia, a więc powinna zostać realnie poniesiona; nie wystarczy zagrożenie wystąpieniem szkody lub jej prawdopodobieństwo (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 marca 2015 r., III CNP 26/14, niepubl.). Szkodą majątkową w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. jest każdy uszczerbek w majątku poszkodowanego, musi on mieć jednak charakter rzeczywisty, nie hipotetyczny, spodziewany lub „odłożony” w czasie. „Pasywa” w majątku wynikające z tytułu wykonawczego, którym jest zaskarżone skargą orzeczenie, nie stanowią szkody uzasadniającej odpowiedzialność państwa; taka szkoda bowiem powstanie dopiero po wykonaniu tytułu, czyli w momencie zmniejszenia majątku skarżącej o kwotę objętą tytułem wykonawczym. Samo zaistnienie warunków ku temu, by od pozwanej wyegzekwowana została zasądzona wyrokiem należność, nie jest zatem równoznaczna z poniesieniem przez nią szkody, której źródłem byłby kwestionowany przez nią wyrok (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2010 r., III CNP 48/10, niepubl., z 11 października 2012 r., I CNP 21/12, niepubl., z 30 kwietnia 2015 r., II CNP 29/14, niepubl., z 30 czerwca 2015 r., V CNP 67/14, niepubl., z 16 grudnia 2015 r., I CNP 27/15, niepubl., z 22 kwietnia 2016 r., II CNP 65/15, niepubl., z 15 grudnia 2016 r., I CNP 23/16, niepubl., z 28 grudnia 2016 r., II CNP 50/16, niepubl., z 26 maja 2017 r., II CNP 76/16, niepubl., z 13 lutego 2019 r., IV CNP 29/18, niepubl., z 9 października 2020 r., I CNP 4/20, niepubl. i z 16 lipca 2021 r., IV CNP 8/21, niepubl.). Tego rodzaju sytuacja powoduje jedynie zagrożenie wystąpieniem szkody, stwarza prawdopodobieństwo jej wystąpienia w

przyszłości, a zatem ma charakter jedynie hipotetyczny. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem przysługuje zaś stronie wtedy, gdy przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem została już stronie wyrządzona szkoda (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 23 września 2005 r., III CNP 5/05, niepubl., z 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 141 i z 11 stycznia 2006 r., II CNP 13/05, OSNC 2006, Nr 6, poz. 110, z 4 sierpnia 2009 r., II CNP 43/09, niepubl., z 10 grudnia 2010 r., III CNP 48/10, nie publ.). We wniesionej skardze skarżąca nie powołała się na szkodę już przez nią poniesioną. Wskazanie, że jest zobowiązana do uszczipienia swojego majątku poprzez zapłatę kwoty 4.050 zł i narastających odsetek w sprawie oraz kosztów postępowania sądowego sugeruje jedynie szkodę potencjalną, grożącą skarżącej w razie wyegzekwowania całości roszczenia lub też dobrowolnego jego wykonania przez skarżącą. Wskazana szkoda ma zatem charakter jedynie hipotetyczny. Skarżąca nie spełniła zatem wynikającego z art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. obowiązku uprawdopodobnienia, że przez wydanie zaskarżonego wyroku doszło do wyrządzenia jej szkody.

Z tych względów, na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

(K.L.)

[Ł.n]

